

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: —

Cím: *A háborusházbéréremelés ellen*

Forrás: *Világ*

Bp

(Hely)

1916. XI. 6

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

Idő

"1916"

Személy

Helyszám

347.453.3 "1916"

A háborus házbéréremelés ellen

A Palatinus-lakók értekezlete — Akció a Kormánynál és a fővárosnál — A polgárság szervezkedése — Maximálni kell a házbéreket!

(A Világ tudósítójától.) Vasárnap délután három óraker az Unió-kávéház különtermében összegyűltek a Palatinus-ház lakói, akiket a novemberi aránytalan és indokolatlan béréremelés akcióra készítetett. Az értekezleten nyilvánvalóvá vált, hogy a házbéréremelési törekvések általában sem indokoltak, speciálisan azonban a Palatinus Rt. csélekedete a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy felháborodást és sürgős retorziót idézzon elő. A lakók gyűlése elhatározta, hogy bizottságot küld ki, amely a fővárosnál és a kormánynál igyekszik a lakók érdekeit megvédeni, illetve erélyes orvoslást keresni. Az értekezleten igen elkeseredett hangulat uralkodott és nyomaték formában szögezték le, hogy nem a maguk érdekében, hanem az egész budapesti polgárság megvédéséért szállnak sikra. Épp ezért remélhető, hogy ez az akció nem fog elszíveztelve maradni, hanem kiindulása lesz egy szervezett és egységes föllépésnek, amely a házbérek aránytalan és erkölcstelen felszökentésének útját állj.

A Palatinus-értekezlet

Már kora délután gyülekezni kezdtek az Unió különtermében a huszonhat ház felzudult lakói. Három órára zsúfolásig megtelt a terem; ügyvédek, orvosok, kereskedők, vállalkozók és birtokosok,

nők és férfiak szolidáris egységben jöttek össze, hogy a nagytőke újabb provokációját visszautasítsák.

Az értekezlet Vida Samut választotta meg elnökkel, aki megnyitó szavaiban utalt arra, hogy nemcsak a Palatinus szándékait akarják lehetlenné tenni, hanem a fővárosi lakbéruszora ellen akarják szervezkedésre bírni az egész polgárságot. Kétségtelen, hogy ha a Palatinus szándéka sikerül, akkor vérszemét kapnak a többi háztulajdonosok is tömegesen fogják felszórni a házbéreket. Az elnök hangsúlyozta, hogy már érintkezésbe lépett több fővárosi bizottsági taggal, akik hajlandóknak mutatkoznak arra, hogy a főváros legközelebbi közgyűlésén indítványt terjesztenek be abban az irányban, hogy a házbérszabályzat módosításával a háboru alatt sem felmondani, sem emelni nem lehet. Kímületlenül Vida, hogy a háboru előtt a Palatinus, amely különben 30 éves adómentességet élvez, 20%-os nyereséggel dolgozott, olcsó kölcsönök vannak és bemutatta a Magyar Általános Köszvénya Nyugdíjintézet palotájának statisztikai kimutatását, amely azt igazolja, hogy a Palatinushoz hasonló jellegű házak kiadási tétellei (fűtés, világítás stb.) alig emelkedtek 5—10%-kal, ennél nagyobb béréremelés tehát egyáltalán nem jogosult. Hangsúlyozta, hogy a Palatinus soha sem javított semmit,

soha a lakók kívánságait nem akceptálta s így mindent maguknak kellett csináltatniok. A Palatinus annyiban is kényszerhelyzetbe juttatta a lakókat a hirtelen felmondással, mert arra számított, hogy a lakók drága befektetéseiket nem fogják otthagyni, hanem inkább belemennek az emelésbe. Indítványozza végül, hogy bizottságot küldjenek ki, amely eljárna a fővárosnál és a kormánynál s amennyiben ez az akció eredményre nem vezetne, lépjenek törvényes utra a Palatinus ellen.

Mit csinált a Palatinus?

Vida szavai után, amelyeket élénk helyesléssel fogadtak, hosszabb vita fejlődött ki. A jelenvoltak sorra előadták a Palatinusnak velük szemben elkövetett jogalanságait. Kiderült, hogy egyáltalán nem felel meg a valóságnak, amint ezt különben hangsúlyoztuk is. Brill igazgató abbéli védekezése, hogy mindenkinek aránylagosan, háborus jövedelmi mérlege szerint emeltek. Ezzel szemben például egy nyugalmazott vasuti felügyelő közölte, hogy neki, akinek még lakbéré sincs, a vállalat 2400 koronáról 3200 koronára emelte a lakás bérét. Egy másik tiszviselőnek 3400 koronáról 5250 koronára srófolta fel a bérét s általában nem akadt lakó, akinek 35%-nál kisebb emelés ért volna, ellenben számosan jelentkeztek, akikre 45—50—60, sőt 65%-os pluszt zudítottak.

A Palatinus odáig ment, hogy a lakbérszabályzat ellenére olyan lakóknak is megküldte a béréremelést elrendelő levelet, akik 2000 koronán aluli lakbért fizetnek s akiknek most nem is lehet fel-

mondani! A Palatinus 1700—1900 koronás lakbérű kisembereknek is emelni próbált 6—800 koronával, ami teljesen illuzórossá teszi azt az állítólagos humanizmust, amivel Brill igazgató dicsekedett. Ezzel eltekintve a vállalat kapzsiságára és ridegségére nézve igen jellemző, hogy a Palatinus tegnap már bírői felmondással is élt azokkal szemben, akik az október 31-én keltezett, november 1-én feladott és 2-án kézbesített felmondó levelekre 3-án délig nem válaszoltak. A vállalat tehát, hangsúlyozták a felszólalók, nyilván *fait accompli* elé akarja állítani a lakókat, akik — miután lakás nincs és a költőzködés rettenetes drága — jórészt kénytelenek voltak, az erőszakos fellépés folyán, tudomásul venni a felmondást. Rámutattak arra is a felszólalók, hogy február 1-én a 2000 koronán aluli lakásokra kerül a sor és ha a mostani próba sikerül, akkor a következő negyedévben a kislakások és kismberek tízezrei fogják a 40—60 százalékos emeléseket megkapni.

A lakók egyrésze követelte, hogy törvényes uton járjanak el a Palatinus ellen. Igen érdekesen fejtette ki dr. Fái Sándor ügyvéd, hogy a drágasági törvények, sajnos, csak az értelmezési cikkekre vonatkoznak, ellenben egyébként az erőszak és jogtalanság ismerve a Palatinus eljárásán jórészt megállapítottnak látszanak. Mindenesetre a bíróság méltányosságától és szociális felfogásától függ, hogy akceptálja-e ezt a szempontot. Természetes, hogy a feljelentés csak végső fegyver lehet, amelytől azonban nem szabad visszariadni, ha a szükség megkívánja.

Az értekezetet végül megállapodott abban, hogy bevonja az összes érdekelt lakókat a mozgalomba és bizottságot küld ki, amely ha célszerűnek látja, lépjen érintkezésbe a Grünwald és Schiffer céggel, esetleg Lánczy Leóval, a Palatinus mögött álló bank elnökével, mindenesetre azonban sürgősen keresse fel a főváros illetékes faktorait, elsősorban dr. Vita Emil tanácsost, ugyszintán Sándor János belügyminisztert, gondoskodjon arról, hogy a házbérszabályza megfelelő módosítása visszaható erővel megtörténjék és a mozgalmat vigye át minél szélesebb rétegekbe, hogy a Palatinus próbálkozása izolálva maradjon. A bizottság dolga végeztével be fog számolni a lakók egyetemének, akik teljes szolidaritást vállalnak.

Az értekezet, amelynek a hangulata végig elszánt és lelkes volt, köszönetet szavazott a sajtónak, elsősorban a Világ-nak azért a támogatásért, amelyben részesítette a mozgalmat és a bizottságba delegálta. Rottberg Miksa, Weisz Mihály, Várady Ignác, Király Miksa, Frankl Emil, Dénes Alajos, Herzog Ede, Tarján Aladár, Vidá Samu és dr. Fái Sándor urakat. A bizottság előbb Sándor Pál képviselőt és dr. Glücksthal Samu bizottsági

tagot keresi fel s az ő vezetésük mellett ennek deputációjába Vita Emil tanácsoshoz.

Értesülésünk szerint a fővárosi tagok körében komoly mozgalom indult meg avégből, hogy a főváros írjon fel a belügyi kormányhoz és kérje a fővárosi lakásbérek maximálását. Ennek a rendeletnek a végrehajtása természetesen a fővárost terhelné, amely a lakbérszabályzatot saját hatáskörében is módosíthatja ugyan akként, hogy a háboru alatt felmondani, vagy lakbért emelni nem lehet, miután azonban ehhez is a belügyminiszter hozzájárulása kellene, sokkal célszerűbb, ha a kormány saját hatáskörében intézkedik.

Megvan a remény arra, hogy a legközelebbi közgyűlésen ezt a fontos kérdést kedvezően intézik el s így a Palatinus lakóinak bálora mozgalma az egész fővárosi lakosság javára gyümöleszőzik. Ugy tudjuk, hogy holnap délután Vázsonyi Vilmos elnöklésével a Központi Segítő Bizottság moratóriumosztálya a tömeges házbéremelések ügyében értekezetet tart, amelyen dr. Vita Emil tanácsnok, a közgazdasági ügyosztály vezetőjének előterjesztése alapján foglalkoznak az ügygel.